

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЬЭШ!

Адыгэ Голос Макъ

Голос
адыга

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъэзет

1923-рэ ильесим
Гъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къыдекъы

№ 53 (21782)

2019-рэ ильес

МЭФЭКУ

Гъэтхапэм и 28-рэ

ОСЭ ГЭНЭФАГЪЭ ИИЭП
къыхэтыутыгъэхэр ыкли
нэмэгдэхэр
тисайт ижүүгөтөштых
WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгейм автономие зиЛэр ильэси 100 зэрэхъурэм изыфэгъэхъазырын тегущыIагъэх

2022-рэ ильесим
республикэм
автономие илэ
зыхъугъэм ия 100-
рэ ильес Адыгейм
хигъэунэфыкъыщ.
Къэралыгъо лъэгапIэм
тетэу юбилеир
агъэмэфэфыкъыщ.
2017-рэ ильесим
чъэпьюогъум Урысые
Федерацием
и Президентэу
Владимир Путиным
ащ фэгъэхъыгъэ
Указым ыIапэ
клидзэжъыгъ.

альхэхэр зэтыра-
гъэлсыхъажыщых,
культурэм иуч-
реждение заулэ
аъзцэкIэжьыщ. Ащ
нэмэгдэхэр респуб-
ликэмкэ анах мэ-
хъанэ зиэ инфра-
структурнэ псэу-
лъэхэм альхэнкъо-
кэ федеральнэ
гупчэм илэпийгъу
Адыгейр щегугы.
Ахэм аххэхэх
псэ-
уальхэхэм яшын,
магистральне псы-
рыкIупIэм игъэ-
псын лъыгъэктэ-
гъеныр.

А тофыгъохэм
яэшшохынкэ ыкли
тофхъабзэхэм
яплан нэфэгъэ икуу
хэлхъэгъэнэмкэ
Адыгейм и Лыши-
хээ игъо афильэ-
гъуь Адыгейм иав-
тономие ия 100-рэ
ильес изыфэгъэ-
хъазырынкэ зэхэ-
щэкло комитетым
идэкIыгъо зэхэс-
гъо зэхашэнэу.

Къалыщыл хуу-
гъэшгъэм мэхъаншо зэрийэр
Виталий Мутко кыкыгъэхъыгъ,
Урысъем и Президентэу Влади-
мир Путиныр ащ фэгъэхъыгъэ
Указым къэтхэжъыгъ.
Республикэм ипащхэхэм игъо аль-
тэхэрэм ахэппэлэнэм В. Муткор
фэхъазыр.

Адыгэ Республикаэм и
Лышихъэ ипресс-къулыкъу

Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхъаматэ игуадзэу
Виталий Муткорэ Адыгэ Республикаэм и Лышихъэу Къумпиль
Муратрэ тыгъуасэ Москва Ѣы-
зэдьырэгъэ зэлукэгъум ащ
изыфэгъэхъазырын епхыгъэ
тофыгъохэм щатегущыIагъэх.

Адыгейм автономие илэ
зыхъугъэм ия 100-рэ ильес
ихгъэунэфыкъын изыфэгъэхъа-
зырынкэ зэхэшэкло комитетым
итхъаматэр Виталий Муткор
ары. Юбилеим фэгъэхъыгъэхэ

тофхъабзэхэу зэшшуахыщхэм
альхэнкъохэе тофэу агъэца-
кээрэм ар къыкIэупчIагъ.

Шыгу къэтэгъэкъыжы: Уры-
съем и Правительствэ иуна-
шьокъэ зэхашэгъэ комитетым
хэхъягъэх хабзэм ифедеральнэ
ыкли ишъолыр къулыкъухэм
ялIыклохэр, Къэралыгъо Думэм
идепутатхэр, Урысые Федера-

цием Федерациемкэ и Совет
исенаторхэр. Республикаэм и
Лышихъэ Урысъем ивице-пре-
мьер къыфиотагъ зэхэшэкло
комитетым иапэрэ зэхэсигъо
зыщэлэм Виталий Мутко къа-
фишыгъэгъэхэе пшъэрыльхэр
Адыгейм зэрэшагъэцакIэхэ-
рэм фэгъэхъыгъэу. 2018-рэ
ильесим шышихъэум Москва

апэрэ зэхэсигъор щыкIогъагъ.
Непэ тофхъабзэхэм языфэ-
гъэхъазырын макло. Урысые
Федерацием культурэмкэ и
Министерствэ ягысэу планыр
зэхагъэуцаагъ, ар пычыгъу-
плIэу зэтэутыгъ. Цыфхэр жуу-
гъэу зыхэлэжъэштхэ тофхъэбээ
зэфэшхъафыбэ ащ къыхеубытэ.
Социалынэ мэхъанэ зиэ псэу-

гъэшгъэм мэхъаншо зэрийэр
Виталий Мутко кыкыгъэхъыгъ,
Урысъем и Президентэу Влади-
мир Путиныр ащ фэгъэхъыгъэ
Указым къэтхэжъыгъ.
Республикэм ипащхэхэм игъо аль-
тэхэрэм ахэппэлэнэм В. Муткор
фэхъазыр.

АР-м и Парламент

Лъэныкъо зэфэшхъафхэм

АР-м и Къэралыгъо Совет – Хасэм я XXXV-рэ зэхэсигъоу тыгъуасэ иIагъэм
хэбзэгъэуцугъэ ыкли законопроект 63-мэ щатегущыIагъэх, аштагъэх.

Зэхэсигъом УФ-м и Къэралыгъо Думэ
идепутатэр Хъасанэкъо Мурат, феде-
ральнэ ыкли республике къулыкъу
зэфэшхъафхэм, ведомствэхэм ялацхэр
хэлжэхъягъэх. Зэрэхабзэу, ар зэрищагъ
Парламентым и Тхъаматэу Владимир
Нарожнэм.

Пстэумэ апэу АР-м хэгъэгу клоц
тофхэмкэ иминистрэу Владимир Алай
зипээх ведомствэ 2018-рэ ильесим
тофэу ышлагъэм депутатхэр щигъэгъо-

загъэх. БлэкIыгъэ ильесим пстэумки
бзэджэшIэгъэ 4106-рэ республике
щызэрхъягъ, ащ ипроцент 70-р зэхафын
альхэнкъыгъ. Урысъем зэрэштиту ыкли
Къыблэ Федеральнэ шьолырим къэгъэ-
лэгъонэу яIехэм ар анах ин. Бзэджэ-
шIэгъэ хъылъэхэм ыкли хъылъэ дэдэхэм
язэхэфынкэ АР-м и МВД Урысъем я
4-рэ чыпIэр щиубытагъ.

Министрэр гумэкIыгъо ѢыIэхэм къа-
тегущыIэзэ, наркотикхэм, ахъщ нэпцI

хэм ягъэзеклон япхыгъэхэ бзэджэшIа-
гъэхэм, хъоршэригъэ зэрхэхээ цыфхэр
зэрэгчалцIэхэрэм япчыагъ зэрэхэхъуа-
гъэр къыуагъ. Нэжь-Iуухэр зэрэгчал-
цIэхэрэм нахьыбэ хъугъэ. Амал зэфэ-
шхъафхэр къызфагъэфедхээхэ ахэм
сакъынгъэ къызхагъэфенэу яIэхуух
нахь мышлэми, ащ шуагъэу къыхырэ
макло.

(ИкIух я 2-рэ н. ит.)

Аналог телекъэтын-
хэр зэпагъэунхэкэ
къэнагъэр мэфэ
66-рэ.

Цифрэ эфир телевидением икъэ-
тынхэм зэрэхъащхэм епхыгъэ
тофыгъохэмкэ федеральнэ къэралы-
го унитарнэ предприятие «Урысые
телевизионнэ, радиосетям» «илиние
пльыр» иномэрэу 8-800-220-20-02-
мкэ ыпкIэ хэмийлэу сид фэдэрэ
уахьти шүүтеон шүүльэкъыщ. Специ-
алистхэм шыниупчIэхэм джэуап къа-
ратыжъыщ, цифрэ приставкхэм
якъыхэхынкэ ыкли ягъэфедэнкэ
Iэпийгъу къышууфхъуштых.

Цифрэ телевидением икъэтынхэм
зэрэхъащхэмкэ къэбархэр нахь
игъэкIотыгъэу официалнэ сайтэу
смотрицифру.рф зыфиорэм ижүу-
гъотэштых.

Лъэныкъо зэфэшьхафхэм

(Икэух.)

Адыгейим итогухэм 2018-рэ ильэсүм зэкэмки хуягъэ-шэгээ 542-рэ атхехъягъа. Ахэм нэбгыри 101-рэ ахэлодагь, 649-мэ шъобжхэр атещаагъэхе хуягъе. 2017-рэ ильэсүм егъепшагъэмэ, авариехмэр ахэм шъобжхэр ахэзыхыгъэхэмрэ япчагъа къышыкъагь, ау, гухэкъими, ахэлодагьэр нахыбэ хуягъе. Мы лъэныкъомкэ гумэкъигъо зэрэшыиэр министрэм къыхигъэшызэ, Къералыгъо автоинспекцием и Гъэорышлапэ иофшэн ыгъэлъэшинын пшъэриль гъенэфагъэхэр зэрфашыгъэхэр къышыагъа.

Доклад ужым цыфхэм яфи-тыныгъэхэр къеххумэгъэнхэмкэ АР-м и Уполномоченнэй Анатолий Осокиним гущыиэр зештэм, АР-м хэгъэгу клоц иофхэмкэ и Министерствэ иофшэн зэрээхищэрэм осэ инфишигъа, полицием фэгъэхыгъа зыпари тхаяусыхэхтийл къизэрэрамыхылыгъэр кигъетхыгъа.

АР-м и Парламент и Тхьяматэ игуадзэу Шээ Аскэр

Владимир Алай зыкъыфигъазэз, поселку Инэм дэжьи щыиэр автомобиль гьогушом лыпылъэнхэу Къералыгъо автоинспекцием ипатрульхэр гъенэфагъэнхэр шлоки зимиэлоф зэрхуугъэр кигъетхыгъа. Мы гъогум транспортыр жуягъеу щызэблэки, лъесэу зэпзызычирэри бэ, ар щынагъо, автоинспекциер лымыплээмэ, мы уахтэм нэмыкэ хэкыи щыиэр.

Росреестрэм и Гъэорышлапэу АР-м щыиэр 2018-рэ ильэсүм иофшэн ышагъэми депутатхэр тегущыиагъэх. Аш ишацэу Марина Никифоровам ведомствэм итарих къышагъэхъягъа непэ яофшэн зэрээхашэрэм нэсэу хэзигъе имыиэу идоклад къышитогъа. 2018-рэ ильэсүм пстумкэ лъээ туяль 104983-рэ къялекъэхъягъа, фитынгъэ зэфэшьхафау 61298-рэ атхыгъ, амыгъэкошырэ мылькоу 12761-рэ кадастровэ учетым хагъэуцуагъа, а лъэныкъуитумкэ зэхэтэу туяльхэр афэгъэпсыгъэнхэм фэгъэхыгъею иофшэн 6579-мэ ахэлпэргэх.

Зэхъокыныгъэхеу яофшэн

фэхъугъэхэм къатегущи їэзэ, Зэикэ къералыгъо реестрэ щыиэр зэрхуугъэм иштуагъэкэ, цыифхэм тхильхэу яшыкъагъэхэм яягъэхъязырэн нахь маклэу уахтэ текуадэ хуягъеу къыуагъ. Тхильхэу Росреестрэм іеклахъэхэрэм зыщааплэхэр Гулчэм ипрограммэ блэкыгъэ ильэсүм ишышхъэу мазэ зэшыкъуи, аш иофшохэр мымаклэу къыпкыыгъагъа. Программэр зэтырагъэуцожыгъеу, тхильхэу а уахтэм къаратыгъагъэхэм язэхфын мыгужжонным пае яофшэн агэлэшыгъе ары Гъэорышлапэ ишацэ.

Арэу щитми, доклад ужым депутатхэм улчэхэр бэу къыратыгъэх, ямырэзэнгъэ юралтыкыгъ. Программэр зэшыкъоным ыпэкли цыифхэм яфэофашлэхэм яяцэлэнкэ щыкъагъэхэр бэу ялагъэхеу, непи ахэр

щыиэрэхеу зыуагъэхэр къахэкыгъэх. Гущыиэр пае, тхильхэу арахьылэхэрэм язэхфын бэрэ пэлтих, ахэм ашыщыбэр къызкагъэхъю, аш ушхъагъау фэхъуугъэр икү фэдизэу цыифхэм алъагъэлэсээрэп. Объект зэфэшьхафхэм ятхын иофшэн зэрэдашэрэм ымыгъэрэзэхэрэри депутатхэм къахэкыгъэх. Щысэхэри мымаклэу къахыгъэх.

Марина Никифоровам зигуу къашыгъе пстэри къыдалтытээ щыкъагъэхэр дагъэзыжынхэу, ежь ёшхъэхээ ахэм альпэлэнэу къыгъэгүгъагъэх.

Аш нэүжым къэлэцыкыу ибэхэм е лынпэлэн зимиэу къенагъэхэм псэуплэхэр ятыгъэнхэм, чыпилэ зыгъэорышлэхъялэхэм, шлоки зимиэ медицинэ страхованиемкэ АР-м и Чыпилэ фонд ибюджет, мировой судьяхэм, административнэ хэуканонгъэхэм, зынубжь имын

кугъэхэм алъиплэгъэнхэмкэ юфшэнхэм язэхшэн, къэлэцыкүхэм яфитынгъэхэмкэ АР-м и Уполномоченнэ, туризмэм зэгъэушомбгъээнхэмкэ къэралыгъо хэбээ органхэм пшээрильэу ялхэм, къэралыгъо мылькум игъээктон, къэлэгъэпсынх, нэмыкхэм афэгъэхыгъэхэх хэбзгъэуцугъэхэм зэхъокыныгъэхэр афэшыгъэнхэм яхылгээхээ законхэм, законопроектхэм атегущыиагъэх, аштаагъэх.

Джащ фэдэу УФ-м изаконодательнэ актхэм ашыщхэм, дээ щытхум ыкы шэжжым я Мафэу Урысыем щыхагъэунэфыкыи хэрэм афэгъэхыгъэхээ хэбзэгъэуцугъэм иапэрэ статья афэшыгъэцтээ зэхъокыныгъэу АР-м и Къэралыгъо Совет – Хасэр къэлэцкло зыфхъуугъэхэм зэдатегущыиагъэх, адьрагъэштагъ.

ХҮҮТ Нэфсэт.

Щытхъу хэлъэу къулыкъур ахьы

УФ-м лъэпкэ гвардиемкэ и Федеральнэ къулыкъу зызэхашагъэр ильэсийн зэрэхуугъэм фэгъэхыгъэ мэфэкэ зэхахьэ тыгъуасэ, гъэтхапэм и 27-м, щыиагъ.

Иофхъабзэм хэлэжагъэх Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо Совет – Хасэм и Тхьяматэ Владимир Нарожнэр, АР-м иведомствэ зэфэшьхафхэм ыкыи ихэбзэухумэх къулыкъухэм ялашхэр, къулыкъушхэр, ветеранхэр.

Зимэфэкэ хэзигъэунэфыкыи зэхъокыушхэхэм къафэгүшуагъ АР-мкэ лъэпкэ ишацэ игуадзэу Иван Гричановыр. Аш къизэриуагъэмкэ, 2016-рэ ильэсүм мэльялфэйум и 5-м УФ-м и Президент иунашьоки мы къулыкъур Урысыем, нэүжым Адыгейим ашызэхашагъ. Лъэпкэ гвардиер къэралыгъо дээ организиу щит, къэралыгъо ыкыи общественэ щынэгъончхэнэр, цыифхэм яфитынгъэхэр ыкыи яшхъафтиныгъа къулыхумэгъэнхэм, экстремизмэм ыкыи терроризмэм апэуцужыгъэнхэм ар афэорышлэ. Тиреспубликэ имызакью, нэмыкэ шьольирхэми лъэпкэ гвардием хэтхэм щитху хэлъэу къулыкъур ашахьы. Къулыкъушхэхэм террористическэ нэшанэ зиэхэх АДЫГЭМАКЬ имызакью, нэмыкэ шьольирхэми лъэпкэ гвардием хэтхэм щитху хэлъэу къулыкъур ашахьы. Къулыкъушхэхэм террористическэ нэшанэ зиэхэх АДЫГЭМАКЬ

УФ-м ильэпкэ гвардие иглавнокомандующэу В. Золотовыр ведеотехгъэмкэ къулыкъушхэхэм ямэфэккэ юфшэнхэм ягъэцакъэ. Ахэм патриотизму ахэлтыр хэткни щысэтехыпэу щит. Тиреспубликэ щыпсэхүэрэ цыифхэм ящынэгъончагъэкэ юфхъабзэу зэрхэхэрэр гвардием икүулыкъушхэхэм тапэки зэрэгэлэшьштхэм, къэралыгъом ахэм къафишлэхэрэ пшъэрильхэр зэришкагъэхэм тетэу, іепэлэсэнхэм

тепхынхэ къулыкъушхэхэр мымаклэу хэтхы, къулыкъум пшъэрильэу къафигъэуцугъэр дэх имыиэу агъэцакъэ. Ахэм патриотизму ахэлтыр хэткни щысэтехыпэу щит. Тиреспубликэ щыпсэхүэрэ цыифхэм ящынэгъончагъэкэ юфхъабзэу зэрхэхэрэр гвардием икүулыкъушхэхэм тапэки зэрэгэлэшьштхэм, къэралыгъом ахэм къафишлэхэрэ пшъэрильхэр зэришкагъэхэм тетэу, іепэлэсэнхэм

тээ ин ахэлъэу зэрээшүахыщхэм сицыхэ тель, — къыуагъ В. Нарожнэр.

Иофхъабзэм къыщыгүшьиагъэхэм къызэралыгъэхэмкэ, мы структурэм къулыкъур щыпхыныр къин ыкыи щынагъо. Ар сэнэхъяткэ къыхэзыхэрэр цыблланхэу альтигъа. Хэгъэгу клоц органхэм зищынэгъэ языхырэ къулыкъушхээ пэпчэхэгъэтуу зэхъокыныгъэхэм язэхшэнхэм зэрээшүахыщхэм тээ ин ахэлъэу зэрээшүахыщхэм сицыхэ тель, — къыуагъ В. Нарожнэр.

Иофхъабзэм къыщыгүшьиагъэхэм къызэралыгъэхэмкэ, мы структурэм къулыкъур щыпхыныр къин ыкыи щынагъо. Ар сэнэхъяткэ къыхэзыхэрэр цыблланхэу альтигъа. Хэгъэгу клоц органхэм зищынэгъэ языхырэ къулыкъушхээ пэпчэхэгъэтуу зэхъокыныгъэхэм язэхшэнхэм зэрээшүахыщхэм тээ ин ахэлъэу зэрээшүахыщхэм сицыхэ тель, — къыуагъ В. Нарожнэр.

Нэүжым зисэнхъяткэ анахъэу къафигъэхэх къулыкъушхэхэм щытхуу тхильхэмрэ шуухафтынхэмрэ аратыгъэх.

КИАРЭ Фатим.

Адыгейм ихэхъоныгъэхэр

Проектын игъэцэкIэн республикэм щырагъажьэ

Кыблэ ыкIи Темир-Кавказ шъолъырхэм ахэхъэхэрэ пэудзыгъэ ыкIи уанэснымкэ кынэу щит чыпIэхэм ашыпсэухэ-
рэ цыфхэм финансхэр къазэраIахъээрэ хэгъэхъогъэним фытегъэпсихъэгъэ проектын Урысыем и Банк лъэтегъэ-
уко фишыгъ. Зэрэрахъуягъэмкэ, ар 2019 — 2020-рэ ильсхэм ательятэгъэшт.

Шъолъыр проектын игъогу картэ зэдыхъэхъэхэр Урысыем и Банк и Кыблэ ГъэйорышланIэ ипащэу Евгений Эбренц, АР-м и Лъепкь банк ипащэ ишпшерильхэр зыгъэцэкIэнэ Сергея Самойленкэри

Адыгейм и Премьер-министрэй Александр Наролин.

Адыгейм ичылIэ йудзыгъэхэм, уанэснымкэ кынэу щит хэм ыкIи цыф макIэ зыдсхэм афагъэцэкIэнхэрэ финанс фэофашIэнхэм ахагъэхъоныр ары

мыщ дэжым анах шъхъаIеу щитыр. Джаш фэдэу проектын ишпшерильхэм ашыщ ахъщэр зээламыхэу тыхэр зэрагъэцэкIэнхэрэ шыкIем нахь зегъэушомбгузъенир, предпринимательствэ цыкIум ыкIи гуртын ахэцагъэхэм IэпыIэгъу афэхъуугъенир.

Мы ильэсэм ишылIэ мазэ и 1-м ехуулIэу Адыгейм щыпсэурэ нэбгыре мин пэпчь банк карточкэхэр зыштэрэ оборудование 12,4-рэ тельтигъ, къэралыгъомкэ а гуртын къэгъэльгъонир нахыб ыкIи 20,7-м нэсн. Ахъщэр зээламыхэу карточкэхэмкэ зэрэшрафацэхэрэ, нэмикI фэофашIэнхэм атэфхэрэ тыхэр зэрагъэцэкIэнхэрэ зэкIэ штэмз, Адыгеймкэ ар процент 27,7-рэ мэхъу. Мы лъэнэйкьюмкэ Iофхэм язынет нахыши шыгъэнным проектыр фэорорышIэнхэрэ. Ишпшэклэ зигугу къэтшигъэ шыкIем джыри нахь зиушомбгузъенир.

ар Iэрыфэгъо зэрэштыр цыфхэм агурыгъэогъэхэм пыльшиштых.

— ПсэупIэ пэпчь, анах йудзыгъэми, цыфхэм финанс фэофашIэнхэрэ шафагъэцакIэнхэр чыпIэ дэтын фае. Арыш, ильэситум социальнэ мэхъанэшхо зил проектын ильэнхэм шъхъаIэнхэм Iоф адэтшIэнхэрэ, пшшерильхэрэ зыфдэгъеуцужыхэрэ дгэцэкIэнхэм тыхлышт. Адыгейм игъэцэкIэнхэрэ зыдсхэм ахагъэхъоныр ары

карте кыдыхэллытэгъэштых. Джаш фэдэу финансхэмкэ упчIэжъэгъу зищикиагъэхэм IэпыIэгъу афэхъуугъэним фытегъэпсихъягъэхэ чыпIэ гъэнэфагъэхэр муниципалитетхэм ашагъэпсихъягъэхэр ары.

Адыгейм щагъэцэкIэнхэрэ проектын профильнэ министерствэхэр ыкIи ведомствэхэр кыхэлжэштых. Аш кIэтхэжъэхэр АР-м экономикэ хэхъонигъэмкэ ыкIи сатыумкэ иминистрэу Кыуанэ Андзаур, республикэм финансхэмкэ и Министерствэ ипащэу Долэ Долэбий, Адыгейм гъесэнгъэмрэ шэнгъэгъэмрэ иминистрэу КIэрэшэ Анзаур.

Шъолъыр гъогу картэм ильэнхэм шъхъаIэнхэр гъэцэкIагъэхэ зэрэхъуэрэ лъыпльшт хэушхъафыкIыгъе IофшIэнхэр, карточкэхэр зыштэхэрэ пкынгъохэр гъэуцугъэнхэр, Интернетим къытыхэрэ амалхэм ягъэфедэн зегъэушомбгузъенир шъолъыр проектын игъогу

«АшIэрэр тыумысыныр арэп, тэ тшIэныр къихэтэхы»

Джа еплыкIэр зидыгъэу политическэ партиеу «Справедливая Россия» зыфиорэр игъогу рэкIо. Урысыем и Президентэу Владимиром Путиным инашьохэм адыригъаштээ, цыфхэм ясоциальнэ щылакIэ нахыши зэришыщтым фэкIо.

Гъэтхапэм и 26-м политическэ партиеу «Справедливая Россия» зыфиорэр и Адыгэ шъолъыр къутамэ зэхищэгъэ пресс-конференции аш итхаматэу Александр Лобода зэришагъ. Мыщ фэдэ Iофхъабзэхэр Урысыем инашьохэм пстэуми партием ипащэу Сергей Мироновым инашьохэм мы мафэм зерацьрагъэко-кырэр пэублэм аш къышихъэштэгъигъ.

Анах мэхъанэ зил социальнэ законопроектхэу партиеу «Справедливая Россия» зыфиорэр ыгъэхъазырх, Къэралыгъо Думэм хэтхэм къызыдьрамыгъэштагъэхэм пресс-конференцир афэгъэхъигъагъ.

— Шыгу къэзгъэкIыжын, 2018-рэ ильэсэм гъэтхапэм и 18-м щылакIэнхэм ахэлжэгъэ кандидатэу Владимиром Путиным тильтэе зэрэдьригъэштагъэр. — къелуатэ Александр Лобода. — Урысыем

Федерацием и Президент зэрихъэрэ политикэм тильтэе ипрограммэ хэт едзыгъуабэ зэрээзтэфэрэм ехыгъагъ мы унашьор аштэнир. Мыщ кIакIэ къыкIэлтигъуагъэх «жъоныгъокэ унашьохэу» зэрэхъялтигъу щыпхырагъэкIхэрэр, джыри бэмышIэу Владимир Путиным Федеральнэ ЗэлукIэм фигъэхъигъэ Джэксальэр. Социальнэ мэхъанэ зил Iофигъохэр, ахэм язшохынкэ лъепкь проектхэр къызэрээзифагъэфэдэнхэ фэар аш къышдох. Ахэм тильтэе артгыуазээ, иофшIэнхэрэ егъэлээ.

Зигугу къэтшигъэ партием законопроектхэр къахильхъэхи щагъэзяягъэхэр: я 13-рэ пенсие ильэс къес аратынир, ильэс 70-м къехъуягъэм илнене ильэс 13-рэ пенсие тIогъогою къыфхыагъэхъонир, пенсие зыщыкIоштхэ ныбжым хамгъэхъонир, пенсие къалтытэ зыхъуке «балл системэр» хэмийтийнэу,

нэмикIхэри. Нымрэ кIэлэцыкIумре альэнүкъокIи ягугу къэтшигъэхэм, мазэ къес аратырэ кIэлэцыкIу пособиер сомэ мини 10-м клағъэхъаныр, дэкрет зэрээсихэрэ пIальэр стажым хагъэхъаныр, псэупIэр ипотекэ зэршышт процентхэр 9-м мынахьыбэнхэр.

Iофхъабзэхэм къышыгъэхэм ашыщ орфани (зырыз дэдэхэм къяутэхы) узхэр зиIэхэм яIэзэгъу уцхэр къэралыгъом къафишэфынхэр мы партием апэу къызэрэхильхъэгъайэр. Охтэ гъэнэфагъэ тешлагъэар аштагъ.

ПсэупIэ-коммуналнэ хъызметым, сэкъатныгъэ зилэхэм, зиггот макIхэм, ахъщ къольхэ тыхн-тыхынным, нэмикIыбэми альэнүкъокIэ законопроектэу «Справедливая Россия» зыфиорэр Къэралыгъо Думэм рихылIэхи, щагъэзяягъэхэу Александр Лобода бэ къылтагъэр. Ахэм ашыщыбэр, охь-

тэ гъэнэфагъэ тешлагъэми, нэмикI партииехэм апкь къикIими, аштагъэх.

Партие пстэуми ахэтхэмкэ мэхъанэ зилэр яло зэтэфэу социальнэ щылакIэ-псэукIэм

зыкъефагъэштэгъэхъягъэхэр ары. Анахьэу къэралыгъом тхъамыкIеу Ѣыпсэухэрэм япчагъэ нахь макIэ шыгъэнхэрэ пшшерильхъаIэнхэм ашыщ.

ІЭШҮҮНЭ Сусан.

ЗэхэтыкIэ-зэфыщтыкIэхэр

ШIушIагъэр кIодырэп

— Ар зыхуугъэм бэклае тешлагъ, тызыщыпсэурэ къэра-лыгъом «Советский Союз» ыцлагъэр. Ioфэу сзызыпильым ельытыгъэу бэрэ самолеткэ къалэу Горький (джы Нижний Новгород) сыбыбыштыгъэ, — къелуатэ сиғущы!эгъу. — Зэ самолетым сисэу сыбыбызэ, къалэу Грозднэм, Чэчэним щыщ клалэ къызгосынэу хувгъэ. Нэ-lyасэ тызэфхуугъ. Къысфи-лотагъ вахтэ шыклем тетэу, пIальэкIе кIомэ-кIожкызэ, Ioф зеришэрэр, къалэу Завол-жье къырищызэ Нижний Нов-город автомobilэу «Волгэм» ишыкIэгъе двигательхэр зери-щхэрэр.

Гүшүээм тыхэтэу сэри сышы-нахыкэ «Волгэ» зерилэр ес-туагъ. Shу къысфишэмэ шлон-гъоу, сышы зыгорекэ машинэ двигательным фэдэу ишыкIагъэмэ, заводым сыкIомэ къыщыс-фыритхыкын зерильэкIыщтыр

клалэм къысиуагъ. Аш уахтэ тешлагъэу джыри къалэу Горь-кэм сыкIонэу хувгъэ. Сыгу къэкIыжыгъ Омар, чэчэн кла-лэм, къысиогъагъэр. Такси къесубыти, зы сыхваткэ къа-лэу Заволжье синигъэсигъ. Адрессэу сыгымкэ урам tlokэ зэжкум сыдэхьагъ, лэу тапэ-кэ къикIырэм сеупчыгъ Омар зидэшызу, зышипсэурэмкэ.

— Омар къекIошунэу щытэп, къесымэджаагъ, — къысиуагъ. ПIым зиухижкызэ сыкIызи-кIырэмкэ къысэупчыгъ.

— Адыгейим сыкIекы, — сиагъэ.

— Адыгейир цыкIоп.

— Улапэ сыкIекы, мары сипаспорт! — есэгъельэгъу.

ПIым игушлокIагъэр къэ-пIотэжкынэу щытэп, ыни ылии щыххэу, анахь зыфэзэштыгъэу, лэшэу ыльэгъумэ шлонгъогъ цыфыр ыпашхъэ итэу, къы-шлэжкыгъэм фэдэу lannl къиси-

щэкигъ. Ильэс 12-рэ Улапэ дэсигъэу, сикъоджэгъу чыпIэ-гъоу зилтытэжкэу къиспэгъо-кыгъ. Ильэс пчагъэ аш тешэ-жыгъеми, улапхэр щымы-гъупшагъэху ацэ-льэккяуацIэхэр къычыштыгъэх, ежмы ыци ыльэккяуацI къыиуагъэх. Джаш-тэу Владимирэ (Володерэ) сэрыре ныбджэгъушо тызэ-фхуугъэу, фэбагъэ тазыфагу ильэу түгүшкыштыгъ. Янэ си-къыльфыгъэм фэдэу ыгу къыс-фызэхуугъэу ар гушоштыгъэ-ти, сэри цыфышур псынкэу сиғугу ыштагъ.

— Аслыан, джы о сэ усихъак, арышь, адигэ шэн-хабээм тетэу тызекIошт, садэжь уздэсщ-нышь, нычэпэ укъытхэсющт, укъыщышт.

— Володя, «тхъауегъэпсэу», ау ар хууцтэп, сэ Ioфхэр си-лэх, сыкIожын фае — eciуагъ.

Ау сэ сиагъэр зэхимыхъгъэм фэдагъ.

— Сэ сида сиагъэр? Адыгэ хабээм тетэу тызекIошт, ора сэра хэта нахыжьыр? — къеупчагъ ыкли къыпигъехъо-жыгъ: — О ухыал!

Аш ыуж зыгорэ пложыныр зэримышкIэгъэжым гу лы-стагъ, зэрэшлонгъо сиzekIуагъ.

Пчыхъэм Iэнэ дахэ къаригъэшыгъ, гүнэгъухеми къяджагъ, нэlyасэ сафишыгъ, ежь Володе хьоху дахэ тэтихэм, сичилэгъухем алае ыгу къыдеу къыиуагъ, тышэсийфэки бэ ыгу къэхкыжыгъэу къыиота-гъэр, сэри Тхэм тызэрэзэуи-гъекIагъэмкэ, мы хэку чыжъэм сиизэркIуагъэмкэ лэшэу къыс-фэрэзагъ, гу зэлхуугъэ хъалэлэу Володе къычIэкIыгъ.

Бүхжыре мафэм сэри къы-

зэрэспэгъокIыгъэмкэ, сиизэр-ригъэблэгъагъэмкэ, гъомылэ-пхъэ Iэнэ дахэ тызэрэпэс-тигъэмкэ ыкли урыс-адигэ зэ-фыщыткIэхэр нахь пытэнхэм-кэ изекIуакI мэхъян эзирэл къыдэстэлтээ, «тхъауегъэпсэ-ушхо» еслюгъыгъ. Хэт ышIэра, Адыгейим къаклохэмэ, ежхэри садэжь, Улапэ къыдэхъланхэу сяльэдэгъ.

Анахь згэшшэгъуагъэр пчы-хъэм тызэхэс зэхкум, Володе пшынэр къышти, дежьвуузэ, ти-оредхэр «У адигов обычай такой», «Эльбрус» къызэрига-гъэхэр ары. Etlanэ тэджи, тетрадь зэдэтыр къышти, Адыгейим, тихабзэхэм, ти Улапэ, ныбджэгъуныгъэм афэгъэхьы-гъэх усэхэу дэтхэм къысфя-джаагъ. Джарэу къысфэзафэу, хъалэлэу къыспэгъокIыгъ.

Ioфшэгъу уахтэр къызэсым, зыдэкорэ заводым сиизди-шагъ, ежь цехым иначальникуэ

— Тхъауегъэпсэу, Аслыан, мы къэлэтоягъэр сикукIе си-шылыгъу, — eciуагъ. Цы-фыгъэм узэшынэу ухэтми зэрэшмытыр, а шэн дэгъум гухэр зэрэзэфишхэрэр къыз-гурьопагъ.

Цыф лые хъурэп

Хъугъэ-шIагъ

«Цыфыр цыфым ищхэмс» ауагъ. Хэти щынэгъэм бэ зэмэжэгъаху къыпигъохырэр; къин чылгээ ифагъэм адигэхэр дэлхэх хабзэ, тэ тикъуаджэ Улапэ дэсхэм ашкэ непэ къы-зынэгъэм зыгорэ къатенэрэп.

Бжыхъэ чылгээгъягъ. Шынэ зерильэкIе ахаозэ, Кэбый гу-бгъом къикIыжкыштыгъ. Плэ-мэ, губгъо лъэгъонапцэм чынм хэупцIагъэу кIэлэ IэпцIэ-льапцI щылт. Шыхэр елбэтэу къызэтырилэжагъ, щылтым елптынэу eklopIагъ. Зэптиригъазэ фэдэу зешым, къалэм макIеу зыкIи-гъехъягъ; кIэлэкэ хъазыр, тэлэхээр зэрэшьуагъэри гуащэрэп. Щылтыр угу егүнэнэу къыфыбз, зэшьуагъэри къызэрэмыкIагъэр къыххэцы, зыдэшыгъэри, къы-щышыгъэри ежми ышIапэрэп. ЫцIэкIе еупчыгъ.

— Гена, — къыриуагъ.

Ежь Кэбый къыщэгъэкIагъ, зэтельфыхъээ сабынту ilagъ. Кэбый янэу Куаца бзыльфыгъэ иш лъэшэу, ицыфыгъэкIе уте-клон зэрэмийлэжкыштыр зэрэ-чылэу дэгъую ашшэштыгъэ. Кэ-

бый мо кIэлэ утэшьогъэ-гъоща-гъэр гъогум къытыринаагъэп, етIани хъугъэмкэ зеупчым, адэр къэгъыгъ: зыщыш гори зэрэшмыгъэжкы, зыдэкIожкын зеримышыгъэри къыриуагъ. Джаг-кыгъум къалэу тхъамыкIагъо хэфагъэр губгъом къыримынэу Кэбый ядэжь къыщаагъ.

Гүнэгъухеми хъугъэр ашлагъ, Куацэ ибын къифэгумэкIэу «сымаджэми шыушIэрэп» къара-пalyагъ. Ay Куацэ цыфым уасэ фишиын ыльэкIыштыгъ, гукIэгъу-гуегъу ини хэлъыгъ. ИкIалэмэ зэрафыщтыгъэх фэдэу ар апэрэ мафэм къыщыублагъэу Генэ фэхъалэлэгъ: ыгъашхэ-щтыгъ, фэгумэкIыштыгъ; къим-фэшхуагъ, ау пыдзы амшэу унэхшо фабэм пIэр щыфа-шыгъ, агъэгупсэфыгъ. ЗыгорэкIожкын мурад иIэмэ, кукIэ зэрэшжкыштыри palogъагъ, ау зыдэкIожкынрэ зыкIэрызы-бятэнэ ilagъэп, джащтэу урыс къалэ гъошагъэр адигэ унагъом къинаагъ. Зэрэгүүххэрэри мы-гъуашчу ылкыышылопкIи зиштагъ, ынэгүи лыи къитехъажыгъэу,

нэгушхъапль кIэлэ голу къэ-хъугъ. Зыхэс унагъоми, сабий-хеми мэкIэ-макIээ заригъе-штагъ, ишуагъэ горэ къызэри-гъэкоштыми пыльыгъ. Уахтэ тешэ къэс унагъори къалэри нахь зэфэшагъэх хууцтагъэх. ЯкIалэм фэдэу къагъэгъунэу фэгумэкIыштыгъэх. Цыф лые мэхъуа?! EtIани Генэ «ыIэ дышшээр къыпэзы» зыфалорэм ашишшэу къэнэфагъ; сиодми ыгүи ыIи афакIоу, пхъи, чи зэригъэкIуষтагъ.

Джыри мы унагъом Генэ иIэ-шIагъэхэр щыольэгъух, къакы-рышхъэ нээхэм, шхъаныгъу-пчэхэм, пчашхъэхэм, къэ-лапчээх эхэрэ-пкIэрэ дахэхэу атыришхъагъэх къэнагъэх.

Генэ нэлээр къетэхъоху къызэригъо-тагъэхэр Кэбий

ыгъуагъ, ыIэ хууцтагъэ, ыIэ-шIагъитлукIэ унэхшо дахи ышы-гъагъ. Кэбий икIэлэцIыкIуухэр нахь та��ыр хъугъэхэу Генэ дэжь клоштыгъэх, ежьри Ула-пэ къакIоштыгъ.

Урыс-адигэгъэу Генэ аужыреу ти-къуаджэ къызыкIогъагъэр Куацэ-нанэр щымыгъэжъеу зы-ралор ары. ИгыкIагъэр джы къызэнэсигъэм ашигъу-шэжкы-рэп, янэ лагъэмэ зэригъээнэу ыгъэжкыгъагъ, шIоу фишигъагъэр зэкIэ къычыгъизэ гъыштыгъэ. Ay, гухэкIими, Генэ насыпинчагъ. Аш ыуужыкIе зыльэкIохэм,

Генэ агъотыжкыгъэп, ишүүзэу зи-къалэхэр зыдипIу-штыгъэхэм аригъэгъэти-ыгъуагъэу къара-пalyагъ. Ежь Генэ бын ilagъэп, бзы-льфыгъэм ихээр дипIу-штыгъэх. Цыфым бэ техъыкIын ыльэкIы-штыр. Тхэм Куацэ ишушIагъэ ыгъэ-кIодынэп. Ежь Куацэ ирызыкIи бэгъуагъэ Тхэм зыпашхъэ гуа-горэ къыриогъэн фае, ежь шоигоу, гүнэгъу къуты-рим щыпсэунэу къожыгъагъэ.

Мы хъугъэ-шIагъэ къэбар-хэр къысфэзыштагъэр Хъаджым

Хъаджэбий ыкьюу Аслыан. Аслыан ятэу Хъаджэбий, колхозын пае Лабэ пхъэ къырагъэ-сыкIызэ ытхъалэ пэтигъ. «Е-о-ой» зымыгъоштыгъ колхозымы ыцIэкIе сэкIодышь, Зэйнаб си-шылыгъу-шохь. Ихээдээгъэлээ илэхэдээгъэлээ, илэхээ-къагъэкIе непи чилэм щыгу-пшэрэп, «ышIэгъагъ» алоу джы къызэнэсигъэм щызэхэхпхышт. Хъаджэбий ышэу Мурати джащ фэдэу шыыпкъагъэрэ зэфагъэ-ре хэлтэгъэх. Парторгэу агъэ-нэфагъэу, чилэм щагошыт шхын тахьын щыщ зыфара-гъэхьими, «зытэфхэрэ тхъамыкIэхэм афэжкыугош!» ыIи къаригъэххыжкыгъагъ. Джи хэтми зыгорэ зэфащэу зеко зыхъукIе, «Хъаджым Мурат ухуугъа?» alo.

Сидрэ къиныгъо зыхэтхи, яцыфыгъэ напэ аухумээ сичыпэгъухэм къахыгъ. Шык-кур! Щылгээ тынчыри къэтль-эгъужыгъигъ.

ПЧЫКЭНЭ Май.

Улап.

Зеконыр

Вулканым ипльыхъагъ

Альпинист цэрыгоу Максим Богатыревыр тиресpubликэ зэрэшьщым ыкы Адыгейм ибыракъ зидыгъэу дунаир кызэрикүхъэрэм уегъегушхо, ежми шхъэкэфагъэ фыуегъешы.

Чышхъашом тет анахь күшхъэ лъэги 7-мэ адэкюягъеми, Максим тысыжырэп. Ар бэ зылъегъугъэ, бэ зышэрэ цыф гумизагъ. Чыпэ гъешэгъоныбэмэ адигэ биракыр ашигъэлэгъ. Интернетнам кыргызхъэхэр тхыгъэ кэкихэм угы кыагъэбрысыры, цыфхеу зылуклахъэхэм кыашышыгъэхэ хуягъэ-шагъэхэм уяджэклэ, зэпичагъэх шыфошхохэм, мылылхъэхэм ясурэтхэр зыпльегъухэклэ, уехуапсэ. «Нэм ылъегъурэр шхъэм ыуас» ало цыфхэм.

Мы ильэсэм, мэзаем ыкы Адигейм Богатыревым Чилирэ Аргентинэрэ азыфагу ит вулканэу Льюльяльяко зыцэрэ зери-гъэлэгъугъ. Ар сыйдигъу мыклюсэрэ вулкан, халыгъонэнхо шынальоу илэм зэпымыуо етэ-

мыжъо зэхэлтыр зэрэгэукю-рэизэ кыышэжъо. Вулканыр 1854-рэ, 1866-рэ, 1873-рэ ильэс-хэм кыеуцыгъагъ, чычагъым кычицутигъэ магмэр күшхъэ-бгъухэм ашыучыныгъэу атэлжьюо атэл.

— Экспедициер гъешэгъоныгъ ыкы кыныгъ. Нэбгырилл сигүсэу вулканыр зыдэшыиэм тынэсүфеклэ километрэ 300 фэдиз ткүгъэ. Шьофышху Атакамэ нэкырэ, поэ зыптын зыпльегъурэп, — кыылотагъ Максим. — Тылтыкыатээ тльэгъугъэр халамет шыпкъ — шьофым осышхо кыщесыгъэу тельгъ. Күшхъэтхыхэм ар фыжыбзэу кыашылтагъоцтыгъ. Осыр шыабэ, бзыуцыфым фэд, бгым къесэу ухыречты, аш ушызеконыр хыльэ.

Чэшитлурэ мэфишыреклэ къу-

шхъэшыгыу метрэ минибл зи-льэгагъэм дэкюягъэх. Осымрэ жыбыгъэмрэ нахь кыэлэшыгъэх, палаткэу агъеуцугъэр жымыхъотэншыш, рихыжъэштым фэдагъ, осыр зэпымыуо кырильсэштыгъ.

Псыр зыдаштэнэу зеращы-гъупшэгъагъеми, примусыр зэрэглэбгъэнэшт сырнычир зэрамыгыгъеми язэрар къэ-клягъ, ау калажэр кызэклэ-клягъэхэп. «Джынапцэм ычий-кэ» заджэхэрэ вулканым ипльыхъагъэх, инэпкъ тетыгъэх.

Джы Д. Богатыревым Пата-гониер кыпльыхъэ шоигъу. А чыпээр мылылхъэшо зыдэшыиэ шольольн ин. Цыфым ыльякъо зынэмисыгъэ чыпэхэр илэх. Аш үүж зынахь псыхъо ин чы-шхъашом темт Амазонкэ зэригъэлэгъунэу фай. Экспеди-

циякъэу зэхищштым хэтхэр ин-дейцэхэ «ишаркэ» заджэхэрэм ялтэпкъ дышэ зычээлэл кылам льыхъущих. Кылэр чычагъым щылагъ, чэхъаплэхэр илэх, ау аш уезыщлэнэу ахэт закъом пстэумэ афэмидэ, ялыгээ

цыфхэр арых чэхъашуцхэр. Альпинистэу, Адыгейм туризмэмкэ изаслуженэ юфы-шэу, спорт туризмэмкэ Уры-сырем ичемпионэу Максим Богатыревым игухэлхэр кы-дэхунхэу фэтэо.

Күшхъэм ёызэнэкъокъущых

Зыгъэпсэфыгъо уахтэр кыэблэгъагъ. Аш ипэгъоклэу эккурсоводхэр, инструкторхэр, нэмыкы цыфхэу чыопсым идэхагъэ зикласэхэр гъэтхапэм и 30 — 31-рэ мафэхэм зыхэлэжъэштхэ зэнэкъокъур зэхащэшт.

Аш зэрджахъэхэр «Километри 100-р сыхыт 24-кэ». Мыгъэя 17-у ар Адыгейм ёырагъэ-кокышт. Спортивнэ-туристическэ марафоным хэлэжъэнхэу нэбгырэ 220-мэ зарагъэтхыгъах.

Адигейм физкультурумэрэ спортымреклэ и Комитет макъэ кызызэригъэлгүйэмкэ, зэнэкъокъум хэлэжъэштхэм топографический картахэр агъефедэхээ, аш ёхыгъэунэфыкыгъэхэ чыпэхэр пэлэлэ гъэнэфагъэклэ кыагъотынхэ фое. Марафоныр күшхъэм ичыпэ дахэхэм ашыкъоцт.

Ар туризмэм инструкторыгъэу, зыгъэпсэфаклохэр псыкьефэхым ыщаагъэхэу псым хэфэгъэ туристыр кыхээзыхъжы, еж пае кырыур зыфимикижыгъэгъэ Хьамырээ

Рэмэзанэ ишэжжэ фэгъэхыгъэшт. Цыфыгъэ-лыхъужъынгъэу зэрихъагъэм пае ыузыкъэ Рэмэзанэ Лыхъужынгъэм иорден кыфагъэшьшэгъагъ.

Марафоныр псэүплэ Каменномостскэм щыкъоцт, аш изэхэшаклохэр Адигеймкэ спортивнэ туризмэм и Федерация ивице-президентэу Хьаткъо Алый, Адигэ Республиком туризмэрэ зыгъэпсэфыгъэхэрэл и Комитет, физкультурумэрэ спортымреклэ и Комитет.

— Зэнэкъокъур инструкторхэмкэ зыгъэпсэфыгъо уахтэм иегъэжъэгъу хууцт. Картографический лэпэлэгъухэр зэрэбгъэфедэштхэ шыкъохэр, күшхъэм узэрхэммыгъоцхъаштэр, маршуруткъохэр ашыбгъэнэфэнхэ зэрэпльэкъоцт агу кыагъэ-кыжышт, — elo A. Хьаткъом.

Мыгъэ зэнэкъокъум командэ 60-м еху хэлэжъэшт. Цыфхэр Липецк, Москва, Воронеж, Ростов, Владикавказ, Астрахань, Кырым, Краснодар, Адыгейм кыарыкыштых. Марафоным хэлэжъэхэ зышоигъохэм гъэтхапэм и 29-м нэс джыри зарга-тэхын альэкъыт.

Аш нэмыкыэу, гъэтхапэм и 31-мрэ мэлылхэгъум и 1-мрэ фестивалэу «Весенний драйв» зыфилорэри Мыецкъопэ районым щыкъоцт. Зэнэкъокъум хэлэжъэштхэр күшхъэу Унэ-Коз ышхъапэ нэс дэчьеэштых. Нэмыкы гьогуанэнхэри цыфхэм кыачыштых, скандинавскэ куаклэ кэр зэрагъэшэшт.

Экологическэ акциер

Псыхъо Гушъохэр аукъэбзыштых

Адыгейм иволонтерхэр куашохэм арысхэу Мыецкъопэ районым икүшхъэ псыхъохэм янэпкъхэр кыаплыхъаштых.

«НАБУ-Кавказым» им-неджерэу Марина Авдиенкэм кызыриуагъэмкэ, ахэм загъэпсэфынэу е зэнэкъокъум хэлэжъэнхэу арэл псым зыкъызыкы-рагъэхыхъаштэр — псыхъо нэпкъхэм ашашуон-гъэхэ чыпэхэр кыхагъэ-шытых.

Тыкъэзыуцхъэрэ дунаим икъэбзагъ кыэзгъэгъу-нэрэ мыкомерческэ организацаем мыш фэдэ юф-

тхъабзэхэр ильэсипл ху-гъэу зэхэшэх. Мыгъэ апэ-рэу Адыгейм рафтингымкэ и Федерации ягылсэу мылофтхъабзэр зэшуахы.

Хабээ зэрэхъугъэу, Адыгейим апэрэ зыгъэпсэфаклохэр жынонгъоклэ ма-зэм къаклохэр тагъажъэ. Волонтерхэм ядэсигъо мафэхэри аш тэфэх. Ахэр агъефедэхээ псыхъо нэпкъхэу пыдзафэхэр кызыуа-нагъэхэр агъекъэбзэжын-

хэ агу хэлъ. Ныбжыкъэ-хэм зэхашэхэрэ рейд-хэм хэкитэкьюпэу псыхъо гуунхээм ашашыгъэхэм, льэгэгъогу чыгъ кутамэхэр кызитефагъэхэм, иоф ашашлэшт. Къаугъохэрэ пыдзафэхэр «НАБУ-Кавказым» кыхицыжынхэу ывшээрильхажыгъ. Кла-

лэхэм яшыкъагъэхэ лэмэ-псымхэр, лальхэр, дэвю-хэр кыафишэфыштых.

Волонтерскэ компанииу

«Горная река — чистые берега» зыфилорэм мэку-огъум, тыкъэзыуцхъэрэ дунаир кыэхъумгъэным и Мафэ зышыхагъэунэ-фыкъырэм тэфэу волонтерхэм яшуагъэу кыагъекуагъэм зэфхызыжхэр фишиштых.

Икыгъэ ильэсэм мыш фэдэ юфтихъабзэр зэх-ашгъагъэм волонтер 300 фэдиз хэлэжъагъ, дэкъыгъ 15 фэдиз ашыгъ.

Нэклубгъор зыгъэхъазыгъэр ШАУКЬО Аслынгуаш.

НыбжыкIэхэмрэ Пуныгъэмрэ ДОСААФ-м зэфещэх

Урысыем и ДОСААФ икуутамэу Адыгэ Республикаэм щылэм зэфэхысыжь зэуке щыкуагь.

ЧыпIэхэр зерагъэльэгъунжэм, спорт щерьонымкэ зэнэкьюкуюхэр зэрэзэхашаагъехэм, ГТО-м ишапхъэхэр игъекуугъэнхэм кIэллэеджаклохэр зэрэхэлажаагъэрэм, нэмийкхэм Урысыем и ДОСААФ икуутамэу Адыгэ Республикаэм щылэм ипащэу Барцо Тимур кятаугушиагь. Анахьэу къыхигъэшыгъэр ныбжыкIэхэм агу етыгъеу дээ куулыкуюм зыфагъесэнымкэ амалхэм зэралтыуххэрэр, пIэужхэр зээзыгххэрэ зофтхабазэхэр щылэнгъэм зэрэгдешхэрэр арь. Армейцэ цыкIухэм якупхэр еджапIэхэм ашызэхашх. Лыхуужхэм ясаугъэтхэм апасххэ щыклохэрэ зэукеагъэр щылэнгъэм иджэмакъях.

ДОСААФ-м хэхьагъэхэм Барцо Тимур афтугуагь, ятхильхэр аритыгъигь.

ДОСААФ-м икуутамэхэу районхэм, къалэхэм ашылхэм тоф ашызышэхэрэм, ныбжыкIэхэм пуныгъе тофу мазэм къыклоц адиизэрхаягъэм атегушиагь. Республике ДОСААФ-м ныбжыкIэхэр дээ куулыкуюм фэгъэхазырыгъэнхэм, лыхуужь юкилэжэкто щитхьюм япхыгъехээ

ныгъэм игъэптиэн афэзыгъасэхэрэм яеплыхиагъэр зэхахьем кыышалогъях. Светлана Дереч, КыкI Гюльнаре, Слашыу Аслан, Ирина Манченкэр, фэшхъяфхэр ныбжыкIэхэм къашытхуугъех. «Кырым игъатх» зыфиоре тофхабазэм, апэрэ космонавтэу Юрий Гагаринир ильэс 85-рэ зэрэхъурэм, нэмийкI зэукеагъэм кIэллэеджаклохэр ахэлэжьагъях.

Мыекъопэ гаризоным икулыкуюшэу И. Ткаченкэм къызериуагь, псэупIеу Тульскэм иятфэнэрэ класс иеджаклохэр дзэкIолхэм афетхагъех, упчэхэр аратыгъех, зэпхынгъэхэр зэдьриягъ. Майорэу И. Ткаченкэр классым ипащэу КыкI Гюльнаре

зэрэфэрэзэр зэхахьем щихигъэунэфыкIыгь.

Мыекъопэ дзэкIолл патриотический клубуу «Вертикаль» ипашэу Илья Абакумовым изэфхысыжхэр гъешIэгъоногъигъ. «Вертикаль» Урысыем щашэ, зэнэкьюкуюхэм апэрэ чыпIэхэр къашыдхыгъях.

КIэллэеджаклохэр усэхэм къяджагъех, лыхуужь, дзэкIолл орэдхэр къауагъях. Урысыем и ДОСААФ иунашокIэ Адыгэ Республикаэм и ДОСААФ Щытхуу тхыллыр къыфагъэшьшошагь.

Сурэтхэм арьтхэр: **Барцо Тимур къэгушыгъ; зэхахьем хэлэжьагъэхэр.**

Дунэе зэукеагъухэр

НыбжыкIэхэм яешIэгъухэр

Дунэе зэукеагъухэу Ростов-на-Дону щыкуагъэхэм бзыльфыгъэ гандбол командэхэр ахэлэжьагъях. Ильэс 20-м нэс зыныбжьхэр апэрэ чыпIэхэм афэбэнагъях.

— Тикомандэ сэнаущыгъэ зыхэль ныбжыкIэхэр зэрэхэтхэр зэхэшаклохэм къындалиги, зэнэкьюкуюм тырагъэблэгъагь, — къытиуагь Мыекъопэ «АГУ-Адыифым» итренер шхьалаэу, Урысыем изаслуженна тренерэу Александр Реввэ. — Мыекъуапэ щыц пышшайзу Алина Морозовар Урысыем ихэшыпкыгъигэ командэ щешлагь.

Апэрэ чыпIэхэр Урысыем ихэшыпкыгъигэ команда къыдихыгь. Чехилем иешаклохэр ятлонэрэ хуугъех. Мыекъопэ клубуу «Адыифым» Бельгием текли, ящэнэрэ чыпIэхэр къыфагъэшьшошагь.

«Адыифым» щешлагэрэ Маргарита Кушнырь къэлэпчэйт анахь дэгээу зэнэкьюкуюм къышыхахыгь. Елизавета Краснокутскаяр, Алиса Дворцеваяр ешIэгъухэм къышыхагъэ-

щыгъех. Зыцэ къетуагъэхэ пшьешьищми шуухафтынхэр къаратыгъех.

Мыекъуапэ спорт еджапIэ зыщызыгъэсэхэрэ еджаклохэр Ангелина Куваловар, Диана Кази-хановар «Адыифым» щешлагъях. Ахэр джыри ныбжыкIaloх нахь мышIэми, ялэпээсэнгъэкIэ къахаэх, суперлигэм щешэнхэу загъэхьзасы.

Мэлыльфегу мазэм и 2-м къышыублагъэу суперлигэм хэтхэ командахэр я 9 – 11-рэ чыпIэхэр къыдээхыгъэхэр къалэу Уфа щызэукеагъэштых. Зэукеагъухэм ахэлэжьэштых «Алиса» Уфа, «Луч» Москва, «Адыиф» Мыекъуапэ. Ятлонэрэ, ящэнэрэ къеклокыгъохэр Москва, Мыекъуапэ ашыклоцтых.

Сурэтхэм итхэр: **«Адыифым» итренерэу Ольга Рюхинар, ешIэкто ныбжыкIэу Алиса Дворцеваяр.**

Гандбол

Джэнчэтэ Султлан фэгъэхьыгь

Мыекъуапэ гандбол бзыльфыгъэ команда щызэхэшгээним кIэцаклофхуугъэ Джэнчэтэ Султлан фэгъэхьыгь шэжээзэнэхуу «Ошъутенэм» щыкуагь.

Краснодар краим, Адыгэ Республикаэм якIэлцэйкү команда 9 зэукеагъухэм ахэлэжьагь. Мыекъуапэ спорт еджапIэу N-1-м зыщызыгъэ-

сэрэ пшьашьэхэм якомандэу Евгений Поповыр зипашэм апэрэ чыпIэхэр къыдихыгь. Шытхалэ щыц пшьашьэхэм ятлонэрэ чыпIэхэр афагъэшьшошагь. Мыекъуапэ иятлонэрэ команда ящэнэрэ чыпIэхэр къыдихыгь, тренерыр Элионора Житлова.

— Ильэс къэс Джэнчэтэ Султлан фэгъэхьыгь шэжээзэнэхуу зэукеагъухэр зэхэтэшх, — къытиуагь Мыекъуапэ иадминистрации физкультурыкэ юки спортымкэ и Комитет ипащэу Дмитрий Щербаневым. — Спортым, щылэнгъэм кIэлэцыкIухэр афетэгъасэх.

Некубгбор зыгъэхьазырыгъэр
ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыкIи къыдэзыгъэкIыр:
Адыгэ Республикаэм лъэпкэ IoхэмкIэ, ИкIыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкэгъухэм адыярIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ѹкIи къебар жууцээ иамалхэмкIэ и Комитет

Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыгъэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къайхырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхыапхэу зипчагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлгээу, шрифтыр 12-м нахь цыкIунэу щытэп. Мы шапхэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожых.

Зыщаушыхъятыгъэр:
Урысыем Федерацием хэутын IoхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ѹкIи зэльи-ИсыкIэ амалхэмкIэ и Министерстве и Темир-Кавказ ЧыпIэ гъэйорышапI, зэраушыхъятыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушыхъятыгъэр
ООО-у «Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи
пчагъэр
4300
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 610

Хэутынм узцыкIэтхэнэу щыт уахтэр
Сыхьатыр 18.00
Зыщаушыхъятыгъэхэу уахтэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор
шхьаIэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхьаIэм
игудадэр
Мэшлээкъо С. А.

ПшьэдэкIыж зыхьырэ секретарыр
Хъурмэ Хъ. Хъ.